

Datum van inontvangstneming : 28/03/2024

Zaak C-120/24

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

15 februari 2024

Verwijzende rechter:

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Litouwen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

14 februari 2024

Verzoekende partij:

„Unigames” UAB

Verwerende partij:

Lošimų priežiūros tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos

---

[OMISSIS]

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

(hoogste bestuursrechter, Litouwen)

BESLISSING

14 februari 2024

[OMISSIS]

De Kamer, in uitgebreide samenstelling, van de Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (hoogste bestuursrechter, Litouwen) [OMISSIS] [samenstelling van de rechterlijke instantie] [OMISSIS], heeft ter terechtzitting in het kader van de schriftelijke hogerberoepsprocedure de bestuurlijke zaak onderzocht betreffende het door verzoekster, de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid Unigames, ingestelde hoger beroep tegen de beslissing van de Vilniaus apygardos administracinis teismas (bestuursrechter in eerste aanleg Vilnius, Litouwen) van 10 augustus 2022 in de bestuurlijke zaak betreffende de door verzoekster [OMISSIS] tegen verweerder, de Lošimų

priežiūros tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toezichhoudende autoriteit voor kansspelen onder het ministerie van Financiën van de Republiek Litouwen), ingestelde vordering tot nietigverklaring van een besluit.

De Kamer, in uitgebreide samenstelling,

heeft als volgt geoordeeld:

I.

- 1 De onderhavige zaak betreft een geding tussen verzoekster, de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid Unigames, waaraan vergunning nr. 0118 is verleend voor de exploitatie van kansspelen met kansspelautomaten van categorie B (hierna: „verzoekster”), en verweerder, de onder het ministerie van Financiën van de Republiek Litouwen vallende toezichhoudende autoriteit voor kansspelen (hierna: „verweerder” of „autoriteit”), betreffende Tarnybos direktoriaus 2022 m. gegužės 19 d. įsakymas Nr. DIE-314 „Dėl atlikto UAB „Unigames” neplaninio specialiojo patikrinimo pagal 2021 m. spalio 14 d. pavedimą patikrinti Nr. PT 36-(7.3)” (besluit nr. DIE-314 van de directeur van de autoriteit van 19 mei 2021 betreffende de niet-geplande speciale inspectie van „Unigames” UAB, uitgevoerd overeenkomstig inspectiebevel nr. PT 36-(7.3) van 14 oktober 2021) (hierna: „besluit”).

Toepasselijke bepalingen. Unierecht

- 2 Artikel 5, lid 1, van richtlijn (EU) 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij (codificatie) (hierna: „richtlijn 2015/1535”) luidt als volgt:

„1. Onverminderd artikel 7 delen de lidstaten de Commissie onverwijld ieder ontwerp voor een technisch voorschrift mee, tenzij het een integrale omzetting van een internationale of Europese norm betreft, in welk geval louter met een mededeling van de betrokken norm kan worden volstaan. Zij geven de Commissie tevens kennis van de redenen waarom de vaststelling van dit technisch voorschrift nodig is, tenzij die redenen reeds uit het ontwerp zelf blijken.

In voorkomend geval delen de lidstaten tegelijkertijd aan de Commissie de tekst mee, tenzij deze reeds in samenhang met een eerdere mededeling is doorgegeven, van de in hoofdzaak en rechtstreeks betrokken wettelijke en bestuursrechtelijke basisbepalingen, indien kennis van die tekst noodzakelijk is om de reikwijdte van het ontwerp van het technische voorschrift te kunnen beoordelen.

De lidstaten gaan in de in de eerste en de tweede alinea van dit lid genoemde omstandigheden tot een nieuwe mededeling aan de Commissie over, indien zij in het ontwerp voor een technisch voorschrift significante wijzigingen aanbrengen

die een verandering van het toepassingsgebied, een verkorting van het oorspronkelijk geplande tijdschema voor de toepassing, een toevoeging van specificaties of eisen of het stringenter maken ervan tot gevolg hebben.

[OMISSIS]”

- 3 Artikel 1, lid 1, onder b), van richtlijn 2015/1535 definieert „dienst” als „elke dienst van de informatiemaatschappij, dat wil zeggen elke dienst die gewoonlijk tegen vergoeding, langs elektronische weg, op afstand en op individueel verzoek van een afnemer van diensten wordt verricht.

Voor de toepassing van deze definitie wordt verstaan onder:

i) „op afstand”: een dienst die wordt geleverd zonder dat de partijen gelijktijdig aanwezig zijn,

ii) „langs elektronische weg”: een dienst die wordt verzonden en ontvangen via elektronische apparatuur voor de verwerking (met inbegrip van digitale compressie) en de opslag van gegevens, en die geheel via draden, radio, optische middelen of andere elektromagnetische middelen wordt verzonden, doorgeleid en ontvangen,

iii) „op individueel verzoek van een afnemer van diensten”: een dienst die op individueel verzoek via de transmissie van gegevens wordt geleverd.

Een indicatieve lijst van niet onder deze definitie vallende diensten staat in bijlage I”.

- 4 Artikel 1, lid 1, onder e), van richtlijn 2015/1535 bepaalt dat onder „regel betreffende diensten” wordt verstaan „een algemene eis betreffende de toegang tot en de uitoefening van dienstenactiviteiten als bedoeld in punt b), met name bepalingen met betrekking tot de dienstverlener, de diensten en de afnemer van diensten, met uitzondering van regels die niet specifiek betrekking hebben op de in datzelfde punt gedefinieerde diensten.

Voor de toepassing van deze definitie:

i) wordt een regel geacht specifiek betrekking te hebben op de diensten van de informatiemaatschappij wanneer die regel, gezien de motivering en de tekst van het dispositief, in zijn totaliteit of in enkele specifieke bepalingen ervan specifiek tot doel heeft die diensten uitdrukkelijk en gericht te reglementeren,

ii) wordt een regel niet geacht specifiek betrekking te hebben op de diensten van de informatiemaatschappij indien het slechts impliciet of incidenteel op die diensten van toepassing is”.

- 5 Een „technisch voorschrift” wordt in artikel 1, lid 1, onder f), van richtlijn 2015/1535 gedefinieerd als „een technische specificatie of andere eis of een regel

betreffende diensten, met inbegrip van de erop toepasselijke bestuursrechtelijke bepalingen die de jure of de facto moeten worden nageleefd voor de verhandeling, de dienstverrichting, de vestiging van een verrichter van diensten of het gebruik in een lidstaat of in een groot deel van een lidstaat, alsmede de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen, behoudens die bedoeld in artikel 7, van de lidstaten waarbij de vervaardiging, de invoer, de verhandeling of het gebruik van een product dan wel de verrichting of het gebruik van een dienst of de vestiging als dienstverlener wordt verboden.

De facto technische voorschriften zijn met name:

- i) wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen van een lidstaat die hetzij verwijzen naar technische specificaties, andere eisen of regels betreffende diensten, hetzij naar beroepscodes of codes voor goede praktijken die zelf verwijzen naar technische specificaties, andere eisen of regels betreffende diensten waarvan de naleving een vermoeden geeft met de voorschriften welke bij deze wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen zijn vastgesteld, in overeenstemming te zijn,
- ii) vrijwillige overeenkomsten waarbij de overheid partij is en die in het algemeen belang gericht zijn op de naleving van technische specificaties, andere eisen of regels betreffende diensten, met uitsluiting van bestekken voor overheidsopdrachten,
- iii) technische specificaties of andere eisen of regels betreffende diensten die verbonden zijn met fiscale of financiële maatregelen die het verbruik van producten of het gebruik van diensten beïnvloeden, doordat zij de naleving van die technische specificaties, andere eisen of regels betreffende diensten aanmoedigen; hieronder vallen niet de technische specificaties, andere eisen of regels betreffende diensten die samenhangen met de nationale stelsels van sociale zekerheid.

Hieronder vallen de technische voorschriften die worden vastgesteld door de door de lidstaten aangewezen instanties die zijn opgenomen in de lijst welke door de Commissie wordt opgesteld en in voorkomend geval bijgewerkt in het kader van het in artikel 2 bedoelde comité.

Wijziging van die lijst geschiedt volgens dezelfde procedure”.

Toepasselijke bepalingen. Nationaal recht

- 6 Artikel 10, lid 19, van de Lietuvos Respublikos azartinių lošimų įstatymas (wet van de Republiek Litouwen inzake kansspelen) (in de versie van wet nr. XIV-337 van 20 mei 2021, die relevant is voor de onderhavige bestuurlijke zaak; hierna: „wet inzake kansspelen”) luidt als volgt: „In de Republiek Litouwen is het verboden om de deelname aan kansspelen aan te moedigen door het verspreiden van informatie of door overredingshandelingen in welke vorm dan ook en op welke wijze dan ook, met inbegrip van speciale evenementen, testspellen,

promoties, kortingen, geschenken en soortgelijke stimulansen die door de kansspelexploitant zelf worden geëxploiteerd, met als doel deelname aan kansspelen of kansspelen op afstand aan te moedigen.”

- 7 Artikel 10, lid 19, van de wet inzake kansspelen, in de versie die van kracht was tot de wijziging bij de wet van 20 mei 2021 (in de versie van wet nr. XII-1734 van 21 mei 2015), luidde als volgt: „In de Republiek Litouwen is het verboden deelname aan kansspelen op de volgende manieren aan te moedigen:

(1) door de speler het recht te geven om onmiddellijk of binnen een bepaalde periode na deelname aan kansspelen geschenken van de kansspelexploitant te ontvangen;

(2) door spellen of wedstrijden, testspellen, loterijen en andere evenementen te organiseren die de deelname aan kansspelen aanmoedigen, met inbegrip van kansspelen op afstand, buiten kansspellocaties of de website van de kansspelexploitant.”

Relevante feiten

- 8 De volgende informatie is geregistreerd door specialisten van de inspectie-eenheid van de autoriteit toen zij de website van verzoekster controleerden op <https://uniclub.lt/>: „Spearhead Explosion 43 nieuwe spellen!”, „ELK machines. 25 speelautomaten!”, „De populairste spellen”, „Turbo uitbetalingen. Uitbetaling in seconden!”, „24/7 stortingen/uitbetalingen. Revolut is hier”, „Kies uit 1000+ casinospellen”, „... klik op de Bet Builder-aanbieding en combineer verschillende gebeurtenissen in dezelfde wedstrijden! Bij ons is deze tool geldig voor een breed scala aan sporten en combinaties! [OMISSIS]”, „Cash out!-uitbetalingen voor het einde van een wedstrijd!”, „Onze ervaring, gemak, kwaliteit en innovatie onderscheiden ons”, „Ons gokportaal is uiterst handig en gebruiksvriendelijk. Alles is ontworpen om te ontspannen en een geweldige tijd te hebben”, „Casinospellen van topontwikkelaars”, „Snelle stortingen en uitbetalingen”, enzovoort. Deze informatie is door verweerder beschouwd als een inbreuk op het verbod om de deelname aan kansspelen aan te moedigen (artikel 10, lid 19, van de wet inzake kansspelen).
- 9 De onaangekondigde inspectie bij verzoekster, op voorstel van de directeur van de autoriteit, heeft onregelmatigheden aan het licht gebracht en geleid tot de vaststelling van het besluit [OMISSIS], dat: (1) vaststelt dat de inbreuk van verzoekster niet is verholpen op de datum van vaststelling van het besluit, aangezien de website van verzoekster nog steeds informatie publiceert die bedoeld is om de aandacht te vestigen op het aanbod van verzoekster en om aan te zetten tot deelname aan kansspelen door middel van reclamezinnen of -woorden, of zinnen of woorden die ertoe strekken de aandacht te vestigen op de geloofwaardigheid van verzoekster, de exclusiviteit van haar website of de kenmerken van haar diensten, hetgeen een inbreuk vormt op het verbod om aan te zetten tot deelname aan kansspelen (artikel 10, lid 19, van de wet inzake

kansspelen); (2) vaststelt dat de informatie die op de website van verzoekster is geregistreerd en gepubliceerd tussen 13 oktober 2021 [OMISSIS] en 3 februari 2022 bezoekers van de website van verzoekster aanmoedigde om deel te nemen aan kansspelen op afstand, in strijd met artikel 10, lid 19, van de wet inzake kansspelen; (3) de conclusie van de commissie bevestigt en verzoekster voor de door de commissie vastgestelde inbreuk een geldboete van 12 662 EUR oplegt; (4) verzoekster waarschuwt voor een mogelijke schorsing van haar vergunning om kansspelautomaten van categorie B te exploiteren als gevolg van de vastgestelde inbreuk; (5) verzoekster verplicht om de inbreuk uiterlijk op 20 juni 2022 te staken; en (6) verzoekster mededeelt dat zij verplicht is om de door verweerder opgelegde geldboete binnen drie maanden na de datum van ontvangst van het besluit aan de staatsbegroting te betalen [OMISSIS]. In geval van beroep tegen het besluit [OMISSIS] moet de boete worden betaald binnen drie maanden na de datum waarop de rechterlijke beslissing waarbij het beroep is verworpen, definitief wordt.

- 10 [OMISSIS] [herhaalde informatie]
- 11 De rechter in eerste aanleg heeft het standpunt van de autoriteit bevestigd en het beroep van verzoekster bij beslissing van 10 augustus 2022 verworpen. Deze rechter was het niet eens met de argumenten van verzoekster dat de procedure voor de vaststelling van artikel 10, lid 19, van de wet inzake kansspelen was geschonden – volgens deze rechter was het verbod op het aanzetten tot deelname aan kansspelen niet nieuw in de wet inzake kansspelen, aangezien het reeds in de wet was opgenomen en van kracht was vóór de wijziging van artikel 10, lid 19, van de wet inzake kansspelen, maar had de formulering van het verbod betrekking op de vaststelling van de specifieke soorten en middelen voor het aanzetten tot deelname aan kansspelen die verboden zijn. De rechter heeft geconcludeerd dat de Lietuvos standartizacijos departamentas (Litouwse normalisatie-instelling) niet verplicht was om de Europese Commissie overeenkomstig de vereisten van richtlijn 2015/1535 op de hoogte te stellen voordat de wetgever de wijziging van artikel 10, lid 19, van de wet inzake kansspelen had goedgekeurd, en heeft daarom ook de argumenten van verzoekster dat artikel 10, lid 19, van de wet inzake kansspelen niet op haar kon worden toegepast, ongegrond verklaard.
- 12 In haar hoger beroep vordert verzoekster vernietiging van de beslissing van de rechter in eerste aanleg en vaststelling van een nieuwe beslissing waarbij de vordering van verzoekster wordt toegewezen en het besluit wordt vernietigd.
- 13 In zijn antwoord op het hoger beroep van verzoekster verzoekt verweerder [OMISSIS] het hoger beroep te verwerpen en de beslissing van de rechter in eerste aanleg ongewijzigd te laten.

De Kamer, in uitgebreide samenstelling,

oordeelt als volgt:

II.

- 14 Gelet op het feit dat de Europese Commissie na de wijziging van de wet inzake kansspelen niet in kennis is gesteld van de nieuwe versie van artikel 10, lid 19, van de wet inzake kansspelen, waarin het verbod op het aanzetten tot deelname aan kansspelen is neergelegd, rijzen in de onderhavige bestuurlijke procedure vragen over de uitlegging van artikel 1, lid 1, onder f), en artikel 5, lid 1, van richtlijn 2015/1535 in de omstandigheden van de onderhavige zaak. [OMISSIS] [verplichting van de hoogste bestuursrechter van Litouwen om krachtens artikel 267, derde alinea, VWEU een verzoek om een prejudiciële beslissing in te dienen].

Kwalificatie van de regeling in artikel 10, lid 19, van de wet inzake kansspelen als „technisch voorschrift” in de zin van artikel 1, lid 1, onder f), van richtlijn 2015/1535

- 15 Overeenkomstig artikel 5, lid 1, eerste alinea, van richtlijn 2015/1535 delen de lidstaten de Commissie onverwijld ieder ontwerp voor een technisch voorschrift mee, behoudens in de daarin bedoelde gevallen. Deze verplichting tot voorafgaande mededeling is alleen van toepassing wanneer het ontwerp betrekking heeft op een technisch voorschrift in de zin van artikel 1, lid 1, onder f), van deze richtlijn (arrest van het Hof van Justitie van 3 december 2020, *Star Taxi App*, C-62/19, EU:C:2020:980, punt 58). Volgens de rechtspraak van het Hof van Justitie kan het betrokken „technisch voorschrift” als gevolg van de niet-nakoming door een lidstaat van de verplichting om een dergelijk ontwerp vooraf mee te delen, niet aan particulieren worden tegengeworpen, ongeacht of het gaat om een strafrechtelijke procedure (zie arrest van het Hof van Justitie van 4 februari 2016, *Ince*, C-336/14, EU:C:2016:72, punt 84), of om een procedure tussen particulieren (zie arrest van het Hof van Justitie,   *Construction*, C-613/14, EU:C:2016:821, punt 64 en aldaar aangehaalde rechtspraak). In het licht van het voorgaande moet in de onderhavige bestuurlijke zaak eerst worden nagegaan of een bepaling als artikel 10, lid 19, van de wet inzake kansspelen (in de voor de onderhavige zaak relevante versie) een „technisch voorschrift” in de zin van artikel 1, lid 1, onder f), van richtlijn 2015/1535 vormt.
- 16 Artikel 1, lid 1, onder f), van richtlijn 2015/1535 noemt vier categorieën technische voorschriften: (i) een „technische specificatie”; (ii) „andere eisen”; (iii) „regels betreffende diensten”; en (iv) „de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten waarbij de vervaardiging, de invoer, de verhandeling of het gebruik van een product dan wel de verrichting of het gebruik van een dienst of de vestiging als dienstverlener wordt verboden”. De onderhavige Kamer, in uitgebreide samenstelling, twijfelt er niet aan dat de relevante versie van artikel 10, lid 19, van de wet inzake kansspelen in casu niet onder de categorieën „technische specificatie” of „andere eisen” valt, aangezien de nationale maatregel in het eerste geval betrekking moet hebben op het product of de verpakking ervan, en hij in het tweede geval een voorwaarde moet bevatten die de samenstelling, de aard of de verhandeling van een product op significante wijze kan beïnvloeden (zie arrest van het Hof van Justitie van 28 mei 2020, *ECO-WIND Construction*,

C-727/17, EU:C:2021:492, EU:C:2020:393, punten 32, 36 en 40 en aldaar aangehaalde rechtspraak). Aangezien de in de onderhavige zaak aan de orde gestelde kwestie geen betrekking heeft op producten, blijft twijfel bestaan over de vraag of de in de onderhavige bestuurlijke zaak aan de orde zijnde nationale bepaling kan worden gekwalificeerd als een „regel betreffende diensten” of als een „wet van een lidstaat waarbij de verrichting of het gebruik van een dienst of de vestiging als dienstverlener wordt verboden”, aangezien de aan de orde zijnde nationale bepalingen in wezen betrekking kunnen hebben op kansspelexploitatiediensten, die onderworpen zijn aan het verbod om de deelname aan dergelijke kansspelen aan te moedigen, of kunnen worden opgevat als een verbod op de zelfstandige activiteit om kansspelen aan te moedigen, die een eenzijdige activiteit van de kansspelexploitant vormt en die niet voldoet aan de voorwaarden van een „dienst” in artikel 1, lid 1, onder b), van richtlijn 2015/1535, aangezien zij niet voldoet aan het criterium dat zij „op individueel verzoek van een afnemer van diensten” wordt verricht.

- 17 Aangezien richtlijn 98/34/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 juni 1998 betreffende een informatieprocedure op het gebied van normen en technische voorschriften bij richtlijn 2015/1535 is ingetrokken en de relevante bepalingen van richtlijn 2015/1535 in wezen dezelfde werkingssfeer hebben als de relevante bepalingen van richtlijn 98/34/EG, is de rechtspraak van het Hof over die richtlijn in beginsel ook van toepassing op richtlijn 2015/1535 (zie naar analogie het arrest van het Hof van Justitie van 17 juni 2021, M.I.C.M., C-597/19, EU:C:2021:492, EU:C:107:393, punt 107 en aldaar aangehaalde rechtspraak). Het Hof van Justitie heeft in zijn beoordeling van de regels die in Duitsland op kansspelen van toepassing zijn, reeds verduidelijkt dat sommige bepalingen van het Staatsverdrag zum Glücksspielwesen (overeenkomst inzake kansspelen) als „regels betreffende diensten” kunnen worden gekwalificeerd, aangezien zij betrekking hebben op een „dienst van de informatiemaatschappij” in de zin van artikel 1, punt 2, van richtlijn 98/34. Tot die bepalingen behoren onder meer het in § 4, lid 4, van dat Staatsverdrag zum Glücksspielwesen neergelegde verbod om kansspelen op het internet aan te bieden, de in § 25, lid 6, van die overeenkomst genoemde uitzonderingen op dat verbod, de in § 21, lid 2, van die overeenkomst neergelegde beperkingen op het aanbieden van sportwedenschappen via telemediadiensten en het in § 5, lid 3, van die overeenkomst neergelegde verbod om reclame voor kansspelen op het internet of via telecommunicatieapparatuur uit te zenden (zie arrest van het Hof van Justitie van 4 februari 2016, Ince, C-336/14, EU:C:2016:72, punt 75). De onderhavige Kamer, in uitgebreide samenstelling, merkt op dat het in de Republiek Litouwen niet verboden is om onlinekansspelen aan te bieden (te exploiteren), maar dat het niet is toegestaan om informatie te verspreiden of personen te overreden met de bedoeling om de deelname aan dergelijke kansspelen in welke vorm en met welk middel dan ook aan te moedigen. In dat opzicht specificeren de nationale bepalingen de voorwaarden voor het aanbieden van kansspelen en leggen ze een verbod op het promoten van kansspeldiensten op.

- 18 In het licht van de omstandigheden van de onderhavige zaak is de aan de Kamer, in uitgebreide samenstelling, voorgelegde vraag of de in artikel 10, lid 19, van de wet inzake kansspelen neergelegde regeling, voor zover zij betrekking heeft op de op de website van een kansspelexploitant gepubliceerde informatie, kan worden gekwalificeerd als een „technisch voorschrift” op de grond dat zij tot de categorie „regels betreffende diensten” in de zin van artikel 1, lid 1, onder e), van richtlijn 2015/1535 behoort. Het begrip „technisch voorschrift” heeft weliswaar enkel betrekking op voorschriften inzake diensten van de informatiemaatschappij, dat wil zeggen elke dienst die langs elektronische weg, op afstand en op individueel verzoek van een afnemer van diensten wordt verricht (zie arrest van het Hof van Justitie van 20 december 2017, ██████ e.a., C-255/16, EU:C:2017:983, punt 27), maar in de omstandigheden van het onderhavige geval blijft twijfel bestaan over de vraag of de regeling van artikel 10, lid 19, van de wet inzake kansspelen, voor zover deze betrekking heeft op de informatie die een kansspelexploitant op zijn eigen website publiceert, daadwerkelijk voldoet aan alle voorwaarden van een „dienst” in de zin van artikel 1, lid 1, onder b), van richtlijn 2015/1535. Gelet op het feit dat een kansspelexploitant op zijn website een kansspeldienst aanbiedt aan een bezoeker, ligt het voor de hand dat de website relevante informatie over kansspelen bevat, met inbegrip van informatie die de bezoeker aanmoedigt om de kansspeldienst af te nemen. In die omstandigheden betwijfelt de Kamer, in uitgebreide samenstelling, of het feit dat een persoon de website bezoekt van een kansspelexploitant, die bepaalde informatie over kansspelen bevat, om de betrokken kansspeldienst af te nemen, betekent dat de dienst wordt verleend via de transmissie van gegevens op verzoek van de betrokken persoon, met andere woorden „op individueel verzoek van een afnemer van diensten”.
- 19 De Kamer, in uitgebreide samenstelling, acht het daarom noodzakelijk om het Hof van Justitie om opheldering te vragen over de vraag of een nationale bepaling als artikel 10, lid 19, van de wet inzake kansspelen een „technisch voorschrift” in de zin van artikel 1, lid 1, onder f), van richtlijn 2015/1535 vormt, voor zover zij betrekking heeft op informatie over kansspelen die op de website van een kansspelexploitant wordt gepubliceerd.

Nationale wetgevingspraktijk waarbij een wijziging van een regeling niet aan de Europese Commissie wordt gemeld

- 20 Indien het antwoord op de eerste vraag bevestigt dat artikel 10, lid 19, van de wet inzake kansspelen in feite een „technisch voorschrift” vormt, is ook de vraag of het overeenkomstig artikel 5, lid 1, van richtlijn 2015/1535 had moeten worden gemeld relevant voor de zaak. De rechtspraak van het Hof van Justitie heeft verduidelijkt dat een nieuwe regeling, om te worden aangemerkt als een technisch voorschrift dat krachtens richtlijn 98/34 moet worden meegedeeld, zich er niet toe mag beperken de bestaande technische voorschriften die naar behoren zijn meegedeeld aan de Commissie, te herhalen of te vervangen, zonder daaraan technische specificaties of andere, nieuwe of aanvullende voorwaarden toe te voegen (zie in die zin arrest van het Hof van Justitie van 20 december 2017, ██████ e.a., C-255/16, EU:C:2017:983, punt 23 en aldaar aangehaalde

rechtspraak). Het is van belang dat de marktdeelnemers van een lidstaat op de hoogte worden gebracht van de ontwerpen van technische voorschriften van een andere lidstaat en de temporele en territoriale werkingssfeer daarvan, opdat zij de omvang kunnen kennen van de verplichtingen die hun mogelijk worden opgelegd en kunnen anticiperen op de vaststelling van die teksten door in voorkomend geval hun producten of diensten tijdig aan te passen (zie arrest van het Hof van Justitie van 4 februari 2016, *Ince*, C-336/14, EU:C:2016:72, punt 83). De Kamer, in uitgebreide samenstelling, merkt op dat het verbod, in de bewoordingen van artikel 10, lid 19, van de wet inzake kansspelen die tot 1 juli 2021 van kracht waren, een beperkte werkingssfeer had dat, hoewel het territoriaal of temporeel niet is gewijzigd, door latere wijzigingen aanzienlijk is herzien. De versie van de wet die tot 1 juli 2021 van kracht was, bevatte *expressis verbis* een verbod op de exploitatie van spellen of wedstrijden, testspellen, loterijen en andere evenementen die de deelname aan kansspelen aanmoedigen, met inbegrip van kansspelen op afstand, buiten kansspellocaties of de website van de kansspeleexploitant. Het aldus geformuleerde verbod omvatte echter niet de loutere publicatie van informatie over kansspelen op de website van de kansspeleexploitant, wat impliceert dat de nieuwe bewoordingen van artikel 10, lid 19, van de wet inzake kansspelen het gebruik van marketingmaatregelen die gebaseerd zijn op klantenbinding hebben beperkt en zo de reikwijdte van het verbod op het aanzetten tot deelname aan kansspelen dat eerder van toepassing was, hebben uitgebreid.

- 21 De Kamer, in uitgebreide samenstelling, heeft derhalve twijfels over de gevolgen die de nationale bestuurlijke en gerechtelijke autoriteiten moeten trekken uit de vaststelling dat de Unierechtelijke verplichting tot kennisgeving van een technisch voorschrift tijdens het wetgevingsproces niet in acht is genomen, zoals in casu, wanneer de wijzigingen van die wet „technische voorschriften” in de zin van artikel 1, lid 1, onder f), van richtlijn 2015/1535 vormen [OMISSIS]. De Kamer, in uitgebreide samenstelling, werpt de vraag op of richtlijn 2015/1535 aldus moet worden uitgelegd dat een bepaling van een nationale wettelijke regeling zoals de wet inzake kansspelen, waarvan de bepalingen overeenkomstig artikel 5, lid 1, van richtlijn 2015/1535 aan de Commissie moeten worden meegedeeld wanneer zij worden beschouwd als „technische voorschriften” in de zin van artikel 1, lid 1, onder f), van deze richtlijn, niet kan worden tegengeworpen aan marktdeelnemers in een procedure ter vaststelling van de aansprakelijkheid voor bestuurlijke overtredingen, wanneer de wijzigingen die zijn aangebracht in de bepaling, die als een technisch voorschrift wordt beschouwd, niet zijn meegedeeld, maar de tekst van de wet zoals hij voordien was vastgesteld, wel was meegedeeld.
- 22 Teneinde de twijfels weg te nemen die zijn gerezen met betrekking tot de uitlegging en toepassing van de Unierechtelijke bepalingen die relevant zijn voor de rechtsbetrekkingen die in het onderhavige geschil aan de orde zijn, is het gezien deze omstandigheden passend het Hof van Justitie te verzoeken de betrokken Uniebepalingen uit te leggen. De beantwoording van de in het dictum van de onderhavige beslissing gestelde vragen is voor de onderhavige zaak van cruciaal belang, omdat daarmee met name de werkelijke inhoud van de

Unierechtelijke bepalingen kan worden vastgesteld en de voorrang van het Unierecht kan worden gewaarborgd.

In het licht van de voorgaande overwegingen [OMISSIS], [OMISSIS] [verwijzing naar bepalingen van procesrecht], beslist de onderhavige Kamer als volgt:

[OMISSIS] [standaardformule]

Het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

(1) Vormt een nationale bepaling als artikel 10, lid 19, van de Lietuvos Respublikos azartinių lošimų įstatymas (wet van de Republiek Litouwen inzake kansspelen), voor zover deze betrekking heeft op informatie over kansspelen die is gepubliceerd op de website van een kansspeleexploitant, een „technisch voorschrift” in de zin van artikel 1, lid 1, onder f), van richtlijn (EU) 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij?

(2) Moet richtlijn 2015/1535 aldus worden uitgelegd dat een bepaling van nationaal recht als de wet van de Republiek Litouwen inzake kansspelen, waarvan de bepalingen overeenkomstig artikel 5, lid 1, van richtlijn 2015/1535 moeten worden meegedeeld indien zij worden beschouwd als „technische voorschriften” in de zin van artikel 1, lid 1, onder f), van deze richtlijn, niet kan worden tegengeworpen aan marktdeelnemers in een procedure ter vaststelling van de aansprakelijkheid voor bestuurlijke overtredingen indien de wijzigingen die zijn aangebracht in de bepaling, die als technisch voorschrift wordt beschouwd, niet zijn meegedeeld, maar de eerder vastgestelde tekst van de wet wel was meegedeeld?

[OMISSIS]

[OMISSIS]

[standaardformule en samenstelling van het gerecht]